

Rekomendacja nr 20/2016

z dnia 11 kwietnia 2016 r.

Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w sprawie zakwalifikowania świadczenia „Leczenie endodontyczne zęba z nieuformowanym korzeniem” jako świadczenia gwarantowanego z zakresu leczenia stomatologicznego

Prezes Agencji rekomenduje zakwalifikowanie świadczenia „Leczenie endodontyczne zęba z nieuformowanym korzeniem” jako świadczenia gwarantowanego z zakresu leczenia stomatologicznego pod warunkiem uwzględnienia możliwości przeprowadzenia rentgenodiagnostyki jako elementu świadczenia.

Uzasadnienie rekomendacji

Prezes Agencji, biorąc pod uwagę stanowisko Rady Przejrzystości, a także przedstawione dowody naukowe, uważa za zasadne objęcie finansowaniem świadczenia „Leczenie endodontyczne zęba z nieuformowanym korzeniem” w ramach świadczeń ogólnostomatologicznych dla dzieci i młodzieży do ukończenia 18. r.ż. w określonych klinicznie przypadkach.

Oceniane świadczenie dotyczy leczenia kanałowego zęba stałego z niezakończonym rozwojem korzenia dla dzieci i młodzieży do ukończenia 18 roku życia, z zastosowaniem materiału typu MTA. Zdaniem ekspertów klinicznych wprowadzenie MTA do leczenia endodontycznego spowoduje zwiększenie skuteczności leczenia i ograniczenie ryzyka powikłań. Jest także bardziej komfortowe i mniej uciążliwe dla pacjenta. Leczenie endodontyczne zęba stałego z niezakończonym rozwojem korzenia, z zastosowaniem materiału typu MTA, jest obecnie najbardziej rekomendowaną techniką leczenia w tego typu przypadkach.

Szacunki wskazują, że wnioskowane świadczenie będzie generować koszt w wysokości 280 zł, tj. o ok. 170 zł mniej niż identyczny zabieg wykonywany w ramach prywatnej opieki stomatologicznej, ale należy sobie zdawać sprawę z niepewności wynikającej z braku wiarygodnej informacji dotyczącej przyszłej ceny proponowanego świadczenia.

Oszacowania wpływu na budżet w perspektywie wspólnej wskazują na zmniejszenie wydatków o wysokości 35 mln zł, a w perspektywie NFZ wzrost wydatków o 57 mln zł rocznie. Duża niepewność powyższych oszacowań wynika, przede wszystkim, z braku informacji dotyczącej odsetka pacjentów w wieku 7-15 lat, które kwalifikować się będą do ocenianej terapii.

Ponadto, w opinii Prezesa Agencji, niezbędna jest weryfikacja wszystkich świadczeń finansowanych w ramach katalogu stomatologii i zmiana sposobu ich finansowania na metodę, która uwzględniałaby kompleksowość procedur medycznych.

Także w tym przypadku należy zwrócić uwagę na bardziej kompleksowe podejście i umożliwienie w ramach leczenia endodontycznego zęba z nieufornowanym korzeniem wykonywania rentgenodiagnostyki.

Przedmiot wniosku

Zlecenie Ministra Zdrowia dotyczy oceny zasadności zakwalifikowania świadczenia opieki zdrowotnej „Leczenie endodontyczne zęba z nieufornowanym korzeniem” jako świadczenia gwarantowanego z zakresu leczenia stomatologicznego.

Problem zdrowotny

Dane z 2012 r. wskazują, że 3,2% dzieci w wieku 12 lat oraz podobny odsetek młodzieży w wieku 15 lat wymaga leczenia chorób miazgi z powodu próchnicy zębów – dotyczy to zwykle pierwszych zębów trzonowych. Dodatkowo przyczyną pulpopatii są urazy mechaniczne zębów, szczególnie częste u młodzieży szkolnej, które zwykle dotyczą zębów siecznych szczęki. W tych grupach wiekowych terapii endodontycznych wymagają zarówno zęby z uformowanym, jak i nieufornowanym korzeniem. Aż 6% 15-latków wymaga ekstrakcji zęba stałego, co świadczy o dużych, wcześniejszych zaniedbaniach leczniczych właśnie w zakresie leczenia kanałowego zębów „niedojrzałych”. Prawidłowo przeprowadzone leczenie endodontyczne pozwala na zachowanie zęba stałego i zmniejszenie potrzeb leczniczych w zakresie ortodoncji i protetyki stomatologicznej.

Alternatywna technologia medyczna

Refundowaną technologią alternatywną, najczęściej wskazywaną przez ekspertów klinicznych, jest leczenie z wykorzystaniem preparatów na bazie wodorotlenku wapnia (Ca(OH)_2). W wypowiedziach ekspertów wskazuje się, że jest ono mniej korzystne oraz bardziej uciążliwe dla pacjenta, gdyż wymaga większej liczby wizyt i dłuższego czasu leczenia.

Jako komparator, oprócz preparatów na bazie wodorotlenku wapnia uznano świadczenia z wykorzystaniem materiału typu MTA (ang. *Mineral Trioxide Aggregate* – konglomerat trójtlenków metali) finansowane ze środków prywatnych.

Opis wnioskowanego świadczenia

Oceniane świadczenie dotyczy leczenia kanałowego zęba stałego z niezakończonym rozwojem korzenia dla dzieci i młodzieży do ukończenia 18 roku życia, z zastosowaniem materiału typu MTA.

W skład MTA wchodzi: krzemian trójwapniowy, krzemian dwuwapniowy, aluminian trójwapniowy, aluminożelazian czterowapniowy, uwodniony siarczan wapnia, siarczan sodu, tlenek bizmutu (jako środek kontrastujący), hydrofilne cząsteczki tlenków metali oraz znikome ilości metali ciężkich. MTA występuje w dwóch odmianach: białej (WMTA) i szarej (GMTA). Właściwości fizykochemiczne obydwu form preparatu nieznacznie się różnią, mianowicie WMTA ze względu na kolor jest bardziej estetyczny i po związaniu tworzy mniejsze kryształy, a GMTA charakteryzuje się większą wytrzymałością mechaniczną oraz silniej hamuje wzrost *Enterococcus faecalis*, ale ze względu na znaczną zawartość żelaza może przebarwiać tkanki zęba. Na rynku MTA dostępny jest w dwóch postaciach: ProRoot MTA (firma Dentsply) oraz MTA-Angelus (firma Angelus).

Świadczenie jest udzielane przez lekarza dentystę, specjalistę w dziedzinie stomatologii dziecięcej. Sprzętem i wyposażeniem potrzebnym do jego przeprowadzenia jest: endometr, aparat RTG do zdjęć zębowych lub radiowizjografia, narzędzia endodontyczne, materiały i leki.

Należy wskazać, że wnioskowane świadczenie stanowić będzie rozszerzenie koszyka świadczeń gwarantowanych.

Ocena skuteczności (klinicznej oraz praktycznej) i bezpieczeństwa

Ocena ta polega na zebraniu danych o konsekwencjach zdrowotnych (skuteczność i bezpieczeństwo) wynikających z zastosowania nowej terapii w danym problemie zdrowotnym oraz innych terapii, które w danym momencie są finansowane ze środków publicznych i stanowią alternatywne leczenie dostępne w danym problemie zdrowotnym. Następnie ocena ta wymaga określenia wiarygodności zebranych danych oraz porównania wyników dotyczących skuteczności i bezpieczeństwa nowej terapii względem terapii już dostępnych w leczeniu danego problemu zdrowotnego.

Na podstawie powyższego ocena skuteczności i bezpieczeństwa pozwala na uzyskanie odpowiedzi na pytanie o wielkość efektu zdrowotnego (zarówno w zakresie skuteczności, jak i bezpieczeństwa), którego należy oczekiwać względem nowej terapii w porównaniu do innych rozważanych opcji terapeutycznych.

W ramach przeprowadzonego przeglądu systematycznego pierwotnych i wtórnych dowodów naukowych dotyczących skuteczności i bezpieczeństwa leczenia endodontycznego z zastosowaniem materiału typu MTA w porównaniu do leczenia z wykorzystaniem Ca(OH)₂, odnaleziono jeden przegląd systematyczny *Chala 2011*, w którym uwzględniono 2 badania:

- *El-Meligy 2006* (Egipt): RCT, N=15, czas obserwacji 12 m-cy, 3 pkt. w skali Jadada;
- *Pradhan 2006* (Indie) : N=16, czas obserwacji 11 m-cy, 1 pkt. w skali Jadada.

Wyniki nie wykazały istotnych statystycznie różnic dla parametru:

- Ocena powodzenia klinicznego: RD=-0,08 [95%CI: -0,23; 0,07]; p=0,29
- Ocena formowania bariery wierzchołkowej: RD=0,07 [95%CI: -0,37; 0,50]; p=0,76

Wiarygodne wnioskowanie na podstawie powyższych wyników jest ograniczone z uwagi na:

- Małą liczbę doniesień naukowych porównujących ocenianą technologię z komparatorem, wobec czego nie jest możliwe potwierdzenie wyników w innych próbach.
- Niską jakość metodologiczną badań włączonych do przeglądu.
- Możliwy brak porównywalności wyników z badań przeprowadzonych na innych kontynentach z polskimi realiami praktyki klinicznej.

Bezpieczeństwo

W ramach przeprowadzonego przeglądu systematycznego nie zidentyfikowano badań przedstawiających informacje o bezpieczeństwie ocenianej technologii.

Zdaniem ekspertów stosowanie wypełnienia MTA zmniejszy ryzyko powikłań (wyeliminowanie ryzyka reinfekcji związanej z wymianą opatrunku, ryzyko powstania ognisk zwapnień w miazdze leczonego zęba, zmniejszenie częstości występowania resorpcji korzeni leczonych zębów). Eksperti kliniczni wskazują, że w przypadku wykorzystywania do apeksyfikacji wodorotlenku wapnia istnieje niebezpieczeństwo odłamywania się koron zębów oraz pęknięć cienkich ścian kanału korzeniowego.

Propozycje instrumentów dzielenia ryzyka

Nie dotyczy.

Ocena ekonomiczna, w tym szacunek kosztów do uzyskiwanych efektów zdrowotnych

Ocena ekonomiczna polega na oszacowaniu i zestawieniu kosztów i efektów zdrowotnych, jakie mogą wiązać się z zastosowaniem u pojedynczego pacjenta nowej terapii zamiast terapii już refundowanych.

Koszty terapii szacowane są w walucie naszego kraju, a efekty zdrowotne wyrażone są najczęściej w zyskanych latach życia (LYG, life years gained) lub w latach życia przeżytych w pełnym zdrowiu (QALY, quality adjusted life years) wskutek zastosowania terapii.

Zestawienie wartości dotyczących kosztów i efektów związanych z zastosowaniem nowej terapii i porównanie ich do kosztów i efektów terapii już refundowanych pozwala na uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy efekt zdrowotny uzyskany u pojedynczego pacjenta dzięki nowej terapii wiąże się z wyższym kosztem w porównaniu do terapii już refundowanych.

Uzyskane wyniki wskaźnika kosztów-efektów zdrowotnych porównuje się z tzw. progiem opłacalności, czyli wynikiem, który sygnalizuje, że przy zasobności naszego kraju (wyrażonej w PKB) maksymalny koszt nowej terapii, która ma wiązać się z uzyskaniem jednostkowego efektu zdrowotnego (1 LYG lub 1 QALY) w porównaniu do terapii już dostępnych, nie powinien przekraczać trzykrotności PKB per capita.

Oszacowany na 2015 rok próg opłacalności wynosi 125 955 zł (3 x 41 985 zł).

Wskaźnik kosztów-efektów zdrowotnych nie szacuje i nie wyznacza wartości życia, pozwala jedynie ocenić i m. in. na tej podstawie dokonać wyboru terapii związanej z potencjalnie najlepszym wykorzystaniem aktualnie dostępnych zasobów.

W ramach analizy ekonomicznej porównano koszty proponowanego świadczenia z kosztem tego samego zabiegu przeprowadzonego w ramach prywatnej opieki medycznej.

Według informacji uzyskanych od Konsultanta Krajowego w dziedzinie stomatologii dziecięcej koszt jednostkowy świadczenia finansowanego publicznie może wynieść 100-120 zł za wizytę, przy czym konieczne są zwykle 2-3 wizyty, co generuje średni koszt w wysokości 280 zł (średnia z wartości min. 200 zł i max. 360 zł). Koszt cyklu leczenia w ramach prywatnej opieki medycznej określono na podstawie cenników internetowych jako równy 452,50 zł. Z powyższych szacunków wynika, że świadczenie finansowane publicznie jest tańsze. Powyższe wyniki są jedynie orientacyjnym oszacowaniem i należy je traktować z dużą dozą ostrożności. Wiarygodność powyższych wyników jest ograniczona głównie z uwagi na arbitralne przyjęcie kosztu proponowanego świadczenia, ale nie zidentyfikowano danych, na podstawie których można by określić wiarygodny koszt tego świadczenia.

Wskazanie czy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. 2015 poz. 345)

Jeżeli analiza kliniczna wnioskodawcy nie zawiera randomizowanych badań klinicznych dowodzących wyższości leku nad technologiami medycznymi dotychczas refundowanymi w danym wskazaniu, to urzędowa cena zbytu leku musi być skalkulowana w taki sposób, aby koszt stosowania leku wnioskowanego do objęcia refundacją nie był wyższy niż koszt technologii medycznej o najkorzystniejszym współczynniku uzyskiwanych efektów zdrowotnych do kosztów ich uzyskania.

Nie dotyczy.

Ocena wpływu na system ochrony zdrowia, w tym wpływu na budżet płatnika publicznego

Ocena wpływu na system ochrony zdrowia składa się z dwóch istotnych części.

Po pierwsze, w analizie wpływu na budżet płatnika, pozwala na oszacowanie potencjalnych wydatków związanych z finansowaniem nowej terapii ze środków publicznych.

Szacunki dotyczące wydatków związanych z nową terapią (scenariusz „jutro”) są porównywane z tym ile aktualnie wydajemy na leczenie danego problemu zdrowotnego (scenariusz „dziś”). Na tej podstawie możliwa jest ocena, czy nowa terapia będzie wiązać się z koniecznością przeznaczenia wyższych środków na leczenie danego problemu zdrowotnego, czy też wiąże się z uzyskaniem oszczędności w budżecie płatnika.

Ocena wpływu na budżet pozwala na stwierdzenie, czy płatnik posiada odpowiednie zasoby na finansowanie danej technologii.

Ocena wpływu na system ochrony zdrowia w drugiej części odpowiada na pytanie jak decyzja o finansowaniu nowej terapii może wpłynąć na organizację udzielania świadczeń (szczególnie

w kontekście dostosowania do wymogów realizacji nowej terapii) oraz na dostępność innych świadczeń opieki zdrowotnej.

W ramach oceny wpływu na budżet przyjęto następujące założenia:

- odsetek pacjentów w wieku 7-15 lat wymagających MTA– 3,2%
- koszt terapii MTA (finansowanie ze środków publicznych): 280,0 zł
- koszt terapii MTA (finansowanie ze środków prywatnych): 452,5 zł

Na podstawie wskazanych przez Konsultanta Krajowego (KK) w KPZ danych oszacowano populację docelową na 108,61 tys. pacjentów. Zgodnie z informacją przekazaną przez KK 50% pacjentów ma leczonych 1 kanał, 13% dwa kanały, a 38% trzy kanały, co przekłada się na 203,64 tys. kanałoterapii.

Wyniki z perspektywy wspólnej wskazują na zmniejszenie wydatków o 35,13 mln zł rocznie, co wynika z przyjęcia niższej ceny zabiegu wykonywanego w ramach finansowanego ze środków publicznych świadczenia. Warianty skrajne, w których testowano alternatywne wartości kosztów odsetków populacyjnych wskazują na zakres od 17,58 mln zł do 57,08 mln zł, jednak jak wskazuje ekspert są one mało prawdopodobne.

Wyniki z perspektywy płatnika publicznego wskazują na wzrost wydatków NFZ o 57,02 mln zł rocznie (zakres analizy scenariuszy skrajnych od 35,19 mln zł do 83,87 mln zł). Większe wydatki NFZ przy niższych wydatkach z perspektywy wspólnej oznaczają zmniejszenie się dodatkowych wydatków pacjentów: o 92,15 mln zł (min 52,78 mln zł; max 140,94 mln zł) rocznie.

Powyższe oszacowania obarczone są niepewnością, wynikającą przede wszystkim z braku informacji dotyczącej odsetka pacjentów w wieku 7-15 lat, którzy kwalifikować się będą do ocenianej terapii.

Uwagi do proponowanego instrumentu dzielenia ryzyka

Nie dotyczy.

Uwagi do opisu świadczenia opieki zdrowotnej

W proponowanym świadczeniu zasadne byłoby uwzględnienie prowadzenia rentgenodiagnostyki w celu zapewnienia bardziej kompleksowego procesu leczenia i rozliczania świadczeń.

Opis świadczenia wskazujący, że może być zrealizowane wyłącznie na podstawie skierowania wystawionego przez „lekarza dentystę posiadającego specjalizację w dziedzinie stomatologii dziecięcej lub lekarza dentystę w trakcie szkolenia specjalizacyjnego w tej dziedzinie" pozostaje w sprzeczności z treścią rozporządzenia Ministra Zdrowia w zakresie warunków realizacji świadczeń ogólnostomatologicznych, zgodnie z którym, świadczenia ogólnostomatologiczne dla dzieci mogą być realizowane również przez lekarzy dentystów bez dodatkowych kwalifikacji. Dlatego też sugeruje się aby zmienić zapisy co do kwalifikacji lekarza na zgodne z ww. rozporządzeniem.

Omówienie rozwiązań proponowanych w analizie racjonalizacyjnej

Nie dotyczy.

Omówienie rekomendacji wydawanych w innych krajach w odniesieniu do ocenianej technologii

Zidentyfikowano 2 dokumenty opisujące leczenie endodontyczne z wykorzystaniem materiału typu MTA:

- wytyczne *American Academy Of Pediatric Dentistry* z 2014
- wytyczne *UK National Clinical Guidelines in Paediatric Dentistry* z 2010 r.

Wytyczne mówią o skuteczności wodorotlenku wapnia oraz MTA, ale wskazują na większą korzyść stosowania MTA: zapewnia bardziej przewidywalne tworzenie mostu zębinowego i zdrowienie miazgi. Wspomniano, że badania wykazały kliniczną przewagę MTA nad Ca(OH)_2 pod względem wygojenia okolicy okołowierzchołkowej i utworzenia bariery wierzchołkowej, ale charakteryzowały się niewielką

próbą oraz krótkim okresem obserwacji. Wskazano na ograniczenie stosowania szarego MTA - skłonność do przebarwienia tkanek zęba.

Podstawa przygotowania rekomendacji

Rekomendacja została przygotowana na podstawie zlecenia z dnia 23.10.2015r. Ministra Zdrowia (znak pisma:OZG.078.16.2015/ES), odnośnie przygotowania rekomendacji Prezesa w sprawie zakwalifikowania świadczenia opieki zdrowotnej na podstawie art. 31 c ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.) po uzyskaniu Stanowiska Rady Przejrzystości nr 34/2016 z dnia 4 kwietnia 2016 roku w sprawie zasadności kwalifikacji świadczenia opieki zdrowotnej „Leczenie endodontyczne zęba stałego z niezakończonym rozwojem korzenia z zastosowaniem materiału typu MTA” jako świadczenia gwarantowanego.

Piśmiennictwo

1. Stanowisko Rady Przejrzystości nr 34/2016 z dnia 4 kwietnia 2016 roku w sprawie zasadności kwalifikacji świadczenia opieki zdrowotnej „Leczenie endodontyczne zęba stałego z niezakończonym rozwojem korzenia z zastosowaniem materiału typu MTA” jako świadczenia gwarantowanego
2. Raport AOTMiT-OT-430-16/2015 „Leczenie endodontyczne zęba stałego z niezakończonym rozwojem korzenia z zastosowaniem materiału typu MTA. Ocena świadczenia opieki zdrowotnej”